

CÂTEVA REPREZENTĂRI INEDITE ALE BLAZONULUI LUI IANCU DE HUNEDOARA

Titus Dorin Tripa

În cele ce urmează ne vom ocupa de prezentarea utilizării stemei Corvineștilor pe elemente de echipament militar, în speță arme de apărare, ne referim la scuturi. Scuturile prevăzute cu blazonul familial corvinian au fost confecționate în timpul domniei lui Matia Corvin. Vom descrie în cele ce urmează două scuturi care au aparținut fiului mai mic al lui Iancu de Hunedoara.

Primul scut¹ (Fig. 1) are reprezentat în partea sa superioară, în dreapta un element din stema Ungariei - crucea dublă pe trei piscuri muntoase, fără scut, dar inclus într-un cerc cu bordură, iar în stânga un scut de factură central-europeană încărcat cu un corb figurat negru, orientat spre dextra, cu inel în cioc și stând pe un fragment de creangă. Și această stemă este introdusă într-un cerc cu bordură.

În partea inferioară a armei de apărare se află gravată monograma regelui Matia, circumscrisă de un cerc prevăzut cu zimți. La mijlocul scutului este înfățișată scena în care Sfântul Gheorghe ucide balaurul. Marginile scutului sunt ornamentate de jur împrejur cu motive fitomorfe. Scutul se păstrează la Viena. Al doilea scut² (Fig. 2), de mai mici dimensiuni, a lui Matia Corvin, are următoarea înfățișare. În mijlocul armei de apărare se găsește stema Ungariei: scut scartelat având în cartierele sale piesele: în unu cele opt brâuri, în doi leul rampant orientat spre dextra, în trei capetele de panteră încoronate și dispuse 2:1, în patru crucea dublă așezată pe o colină; peste tot, în abis, scutul mai mic al familiei regale având corbul cu inel în plisc stând pe o cracă, iar în cantonul superior senestru o semilună și o stea. În jurul stemei ungare sunt figurate raze de soare, motive spiralice și fleuroane. În cele patru puncte ale armei de apărare, adică: sus, jos, la dreapta și la stânga există gravată câte o stemă, aceste patru steme diferite între ele nefiind importante în demersul nostru.

În jurul imaginii descrise de mai sus se desfășoară legenda: „ALMA DEI GENITRIX MARIA INTERPELLE PRO REGE MATHIA „>. Între cuvintele legendei apar figurații fitomorfe.

Scutul original se păstrează la Paris, iar copia acestuia la Muzeul Național din Budapesta. În continuare ne vom ocupa de alte câteva reprezentări ale corbului cu inel în cioc, realizate în timpul lui Iancu de Hunedoara și a lui Matia Corvin.

Din vremea voievodului Transilvaniei și guvernator al Ungariei ne-a parvenit un portret care o înfățișează pe soția sa Elisabeta Szilágyi, mai exact bustul acesteia. Portretul de formă ovală are în partea sa inferioară un scut circular care are în interiorul lui un cap de corb ținând în cioc un inel, orientat înspre dreapta. Sub capul păsării se află semiluna având orientarea spre stânga, străpunsă de o săgeată cu vârful la dextra. Împrejurul acestor elemente se găsesc o serie de ornamentații³. (Fig.3) Prezența capului de corb în această stemă a Elisabetei se explică printr-un transfer de elemente din stema soțului care a avut loc după căsătorirea ei cu Iancu de Hunedoara. Corbul cu inel în cioc a fost inclus și în marele sigiliu atârnat, iconografic și monumental, al regelui Matia Corvin⁴, fapt normal datorită înaltei poziții ocupate de deținătorul acestui însemn.

În centrul marelui sigiliu atârnat este înfățișat încoronat regele Matia șezând pe tron. În mâna dreaptă posedă un sceptru, iar în cea stângă cunoscutul glob crucifer. În planul secund, în dreapta și în stânga tronului, ca și deasupra sa este figurată o clădire construită în stil gotic. De o parte și de alta a scaunului regal se găsesc câte trei steme. Sub tron este reprezentat scutul care poartă în câmpul său corbul cu inel în plisc, orientat spre dextra. Acest blazon este pus peste linia cercului care circumscribează întreaga imagine, vârful său inferior ajungând până la marginea sigiliului. Cercul este depășit și în partea de sus a pecetei, de către edificiul menționat mai sus. Între cerc și margine (exergă) este inscripționată legenda: < Sigillum maiestatis Matthie Dei gratia Hungari(a)e Dalmaci(a)e Croaci(ae) Ram(a)e Servi(a)e Gallici(a)e Lodomeri(a)e Commani(a)e Bulgari(a)eq(ue) regis>. (Fig. 4)

¹ Jozsef Szalay, Lajos Baróti, A magyar nemzet története, II. kötet, Budapesta, 1896, p. 253.

² Ibidem, p. 279.

³ Lajos Mangold, Cyril Horváth și alții, Világtörténelem. Tolnai történelme. A Középkor története, II. A Keresztes háborúktól a Renaissance koráig, Budapesta, 1910, p. 263.

⁴ J. Szalay, L. Baróti, op. cit., p. 241

În timpul domniei lui Matia Corvin blazonul familiei sale a apărut imprimat și pe cărți. Un exemplu în acest sens este compoziția heraldică din „Cronica” lui I. Thuróczi tipărită la Augsburg în anul 1488⁵. (Fig.5) Această compoziție este de formă circulară și conține zece steme.

În cercul interior se află două scuturi accolte timbrate de o coroană regală închisă ornamentată, de aur. Ambele ecusoane sunt sfertuite. Cel din dextra reprezintă stema Ungariei din acea vreme: în cartierul întâi crucea dublă apostolică așezată pe o movilă trilobată, în al doilea cartier cele opt brăuri, în cartierul trei un leu rampant orientat spre senestra, iar în ultimul cartier corbul figurat negru ținând un inel în plisc, stând pe o cracă desfrunzită și orientat spre stânga. Scutul din senestra este blazonul reginei Beatrix, soția lui Matia Corvin, în care se găsesc elemente ale stemei regale din Napoli, regina fiind originară de aici.

Între cercul interior și cercul exterior sunt anexate un număr de opt steme: deasupra coroanei regale avem blazonul Cehiei, apoi urmează în sensul deplasării acelor de ceasornic însemne heraldice desemnând în ordine: Luxemburg, Luzația, Moravia, Galiția, Austria, Dalmația și Cumania. Stemele au partea inferioară rotunjită, iar cele două colțuri puțin ascuțite.

O reprezentare de prim ordin a blazonului Corvineștilor se găsește pe pagina de titlu a unui codex corvinian scris în limba latină, păstrat la Biblioteca Muzeului Național din capitala Ungariei⁶. Pe această foaie de titlu unde începe „Prefața la Comentariul Sfântului Ieronim la Epistola Sfântului Apostol Pavel către galateni”, printre miniaturile din margine realizate în culori, corbul cu inel în cioc apare de două ori: odată în partea de sus a paginii, iar apoi în cea de jos.

Stema de deasupra are următoarele caracteristici: scut având câmpul albastru prevăzut cu un corb maro aproape negru, orientat spre dextra, stând pe o creangă de aur și ținând în cioc un inel de metal identic. Stema este circumscrisă de un cerc de aur susținut de doi îngerași.

Stema din partea inferioară a paginii, care este cea a Ungariei, are următoarea înfățișare: scut scartelat, în primul cartier având opt brăuri alternând argint și roșu, în cartierul doi pe fond roșu crucea apostolică dublă de argint așezată pe un pisc trilobat verde, în cartierul al treilea, pe albastru, trei capete de panteră de aur purtând fiecare câte o coroană de același metal, dispuse 2:1 și în cel din urmă cartier, în câmp de culoare roșie, un leu de argint rampant orientat spre dreapta, purtând o coroană de aur. Peste tot este plasat un scut mai mic în care observăm pe albastru, orientat spre dextra, binecunoscutul corb cu inel de aur în plisc care stă pe o ramură tot de aur. Corbul este colorat în culoarea maro. Timbrul scutului este o coroană regală deschisă de aur, bătută cu pietre prețioase. Scutul este susținut de patru îngerași, câte doi de fiecare parte. Toată compoziția este inclusă în două cercuri de aur situate unul lângă celălalt. Însemnele heraldice, ca de altfel toată miniatura, sunt executate în mod deosebit, artistul sau artiștii care le-au realizat fiind adevărați specialiști în domeniu.

⁵ Ibidem, p.397.

⁶ Ibidem, planșa I.

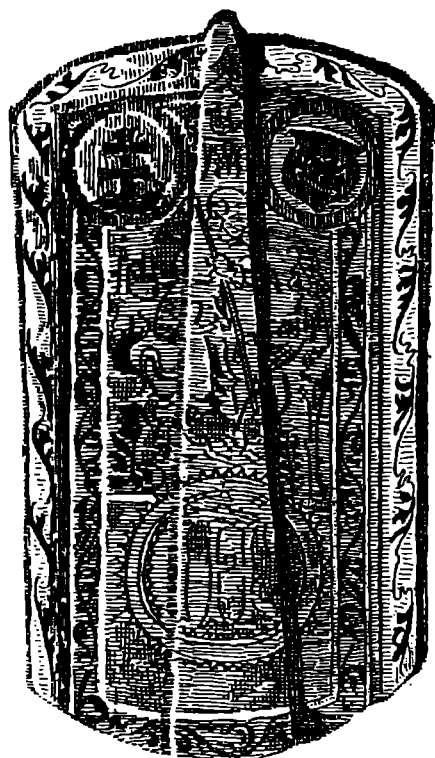

Fig. 1. Scut al lui Matia Corvin, regele Ungariei

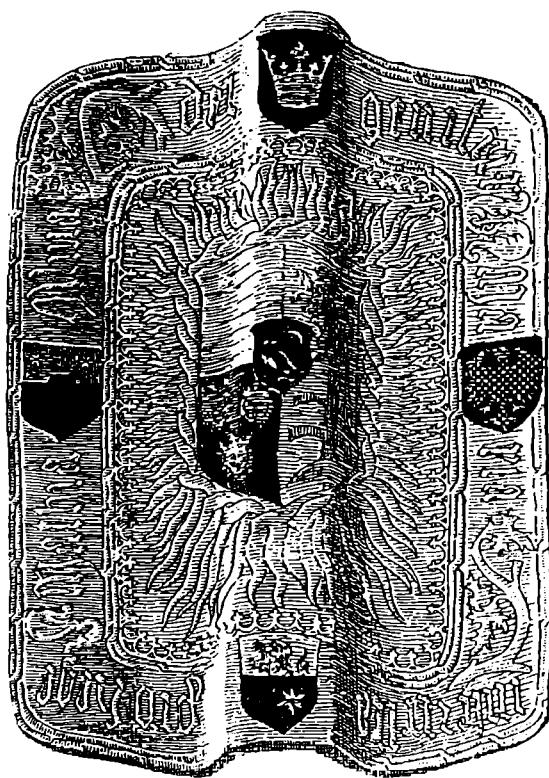

Fig. 2. Alt scut al aceluiași rege al Ungariei

Fig. 3. Elisabeta Szilágyi, soția lui Iancu de Hunedoara

Fig. 4. Marele sigiliu al regelui Matia Corvin

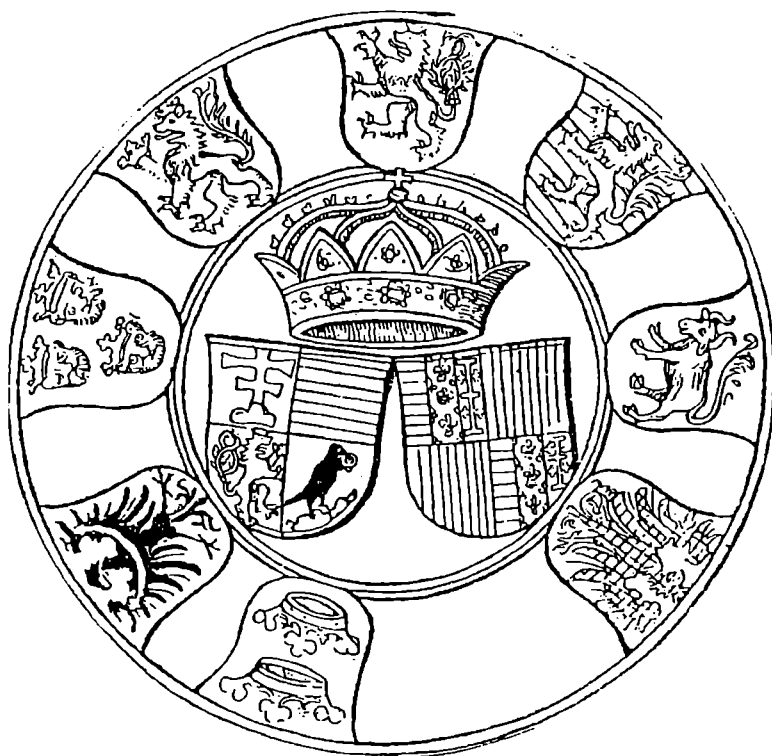

Fig. 5. Corbul cu inel în cioc în „Cronica” lui I. Thuróczi editată în Augsburg (1488)

SOME UNPRECEDENTED REPRESENTATIONS OF THE ARMS OF IANCU DE HUNEDOARA

Summary

The arms of Corvin were engraved of the defense military equipment in combat, that is shields belonging to the Hungary king, Matia Corvin.

The arms with a raven were also introduced in the field of the great seal of the same king, the monumental and iconographic seal.

In the same times of the king Matia Corvin, the arms of his family will also be printed on books, such as „Cronica” of I. Thuróczi edited in Augsburg (1488) and a Corvinian „Codex” written in Latin language.

THE LIST OF ILLUSTRATIONS:

Fig. 1. A shield of Matia Corvin, the king of Hungary

Fig. 2. Another shield of the same king of Hungary

Fig. 3. Elisabeta Szilágyi, the wife of Iancu de Hunedoara

Fig. 4. The great seal of the king Matia Corvin

Fig. 5. The raven with a ring in its beak in „Cronica” of I. Thuróczi edited in Augsburg (1488).